

Presentatie - Verslag

vergadering - 17 november 2022

OC d'Oude School - Stekene - 20u00-23u00

aanwezig: Marc Bogaerts, Willem Bockx, Frank Cornelis, Hugo De Beuckeleer, Etienne De Schryver, Marian Kiefer, Brigitte Van Passel

verontschuldigd: Chris De Buyzer, Guy De Vos, Dirk Eekelers, Kris Peeters Ilse Tits, Koen Van der Aa, Tom Vermeulen

Jammer genoeg konden zowel Tom als Koen niet aanwezig zijn. Zij moesten op het laatste moment afhaken wegens onvoorziene omstandigheden.

Tijdens de vergadering konden we kennismaken met Willem Bockx, verenigingsmedewerker vzw Durme. In 2023 zullen we samen enkele libellenactiviteiten uitwerken.

Dankjewel Hugo en Frank voor jullie bijdrage aan de presentaties.

AGENDA

* terugblikken 2022

- * activiteiten Libellenwerkgroep Waasland
- * beknopt voorlopig jaarverslag - Wakona
- * zin in natuurstudie
- * project Stropersbos
- * project Hof ter Saksen

Hugo De Beuckeleer

* planning 2023

- * libellenactiviteiten ism vzw Durme
- * voorjaarsvergadering
- * kayak en picknick

Willem Bockx

Tom Vermeulen

* varia

- * voorjaarsvergadering - datum - invulling

* presentaties

- * Resultaten van 9-10 jaar waarnemingen in BAPO-RUPO
- * Libellen (en vlinders) vakantie in Zuid Frankrijk dit jaar

Koen van der Aa

Frank Cornelis

TERUGBLIKKEN - activiteiten libellenwerkgroep Waasland

✓ voorjaarsvergadering

7 april - [verslag op de website wakona.be](#)

✓ eigen excursie's of ism

15 mei excursie in de Fondatie van Boudelo - Tom

5 juni kajaktocht op de Durme + gezellig samen nadien - Tom

jammer genoeg afgelast wegens 'onweer'

BELANGRIJK: opnieuw inplannen 2023 (waardebon beperkt geldig)

7 augustus JNM Waasland bezoekt het Stropersbos West - Brigitte, Marc, Kris, Katrien

[sfeerbeelden + waarnemingen op de website wakona.be](#)

✓ ism Meetnetten - Vroege glazenmaker & Variabele waterjuffer

geen meetnetten in 2022

✓ project Stropersbos

Etienne, Hugo, Ilse, Marian, Tom, Brigitte, (Frank, Kris)

link naar [waarnemingen op de website wakona.be](#)

✓ 15 mei - Excursie in de Fondatie van Boudelo - 9 deelnemers

In de Linie werden een aantal nieuwe plasjes gegraven in de zomer van 2020 en we gaan deze inventariseren op libellen. Libellenwerkgroep Waasland kreeg daarvoor toelating van de conservators.

Tom Vermeulen, Marian Kiefer, Luc Bekaert, Frank Cornelis, Ilse Tits, Marc Bogaerts, Jo Vervaet, Berlinde Fierens & Brigitte Van Passel

13 waargenomen libellensoorten

1 Bruine winterjuffer - <i>Sympecma fusca</i>	2 Azuurwaterjuffer - <i>Coenagrion puella</i>
3 Watersnuffel - <i>Enallagma cyathigerum</i>	4 Grote roodoogjuffer - <i>Erythromma najas</i>
5 Lantaarntje - <i>Ischnura elegans</i>	6 Tengere grasjuffer - <i>Ischnura pumilio</i>
7 Vuurjuffer - <i>Pyrrhosoma nymphula</i>	8 Grote keizerlibel - <i>Anax imperator</i>
9 Glassnijder - <i>Brachytron pratense</i>	10 Smaragdlibel - <i>Cordulia aenea</i>
11 Platbuik - <i>Libellula depressa</i>	12 Bruine korenbout - <i>Libellula fulva</i>
13 Viervlek- <i>Libellula quadrimaculata</i>	

✓ 7 augustus - JNM Waasland bezoekt Stropersbos West

Naar aanleiding van het artikel 'Libellen in het Stropersbos' kwam JNM Waasland op bezoek.

Ondanks het warme weer en de droogte, konden we toch nog **6 libellensoorten** waarnemen

- 1 Tengere pantserjuffer - *Lestes virens*
- 2 Gaffelwaterjuffer - *Coenagrion scitulum*
- 3 Paardenbijter - *Aeshna mixta*
- 4 Gewone oeverlibel - *Orthetrum cancellatum*
- 5 Bloedrode heidelibel - *Sympetrum sanguineum*
- 6 Steenrode heidelibel - *Sympetrum vulgatum*

tijdens de voorbereiding op 25 juli zagen we ook nog

- Bruine winterjuffer - *Sympecma fusca*
Lantaarntje - *Ischnura elegans*
Vuurlibel - *Crocothemis erythraea*
Viervlek - *Libellula quadrimaculata*

© Katrien Doggen

✿ JNM Waasland bezoekt Stropersbos West - 7 augustus

✿ JNM Waasland bezoekt Stropersbos West - 7 augustus

✿ JNM Waasland bezoekt Stropersbos West - 7 augustus

* TERUGBLIKKEN - voorlopig jaarverslag Wakona-werkingsgebied 2022

- * WAKONA (Wase Koepel voor natuur.studie)
→ opgestart in 2012
- * WAKONA werkingsgebied
→ Waasland, Antwerpen LO, Zwijndrecht, Hamme, Zele & Berlare
- * WAKONA alle gegevens
→ werkingsgebied + Dendermonde, Laarne, Wichelen, *Gent & Zelzate*
- * Libellenwaarneming
→ waarneming van een soort op een bepaalde dag op een bepaalde plaats door een waarnemer
- * bron data
→ wakona.waarnemingen.be (2012)-2022-01-01 t.e.m. 2022-12-31
→ *download lijsten 2022-11-15*
→ *vergelijkingen tov situatie nov 2022*

✧ Aantal waargenomen goedgekeurde soorten per jaar

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2012 2022
juffers	19	19	18	17	19	19	19	19	19	20	19	20
echte libellen	19	21	21	22	22	22	23	22	22	21	21	27
	38	40	39	39*	41*	41	42	41	41	41	40	47

p.s. vóór 2012 werd Geelvlakheidelibel als enige soort nog extra waargenomen

* verschillen tussen goedgekeurde en niet goedgekeurde soorten werden opgenomen bij juffer spec./libel spec., behalve in 2015-2016. Het gaat hier over Tangpantserjuffer (2015-2015) en Venwitsnuitlibel (2016). (nazicht 5 januari 2021)

- ✧ In 2022 werden minder waarnemingen doorgegeven in vergelijking met vorig jaar; **9776** t.o.v. **10517**. Heeft wellicht te maken met de weersomstandigheden en de droogte.
- ✧ Ook het aantal waarnemers daalde van **782** vorig jaar, naar **652** dit jaar.
- ✧ ObsMapp-3903, Site-3630, iObs-1104, Obsidentify-897, Copied observation-242

Aantal ingebrachte waarnemingen per jaar/gemeente

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	TOTAAL
Antwerpen	50	29	18	21	20	99	57	74	77	33	14	492
Berlare	38	198	174	151	122	254	445	428	715	460	493	3478
Beveren	177	139	137	477	788	1782	3191	1610	1691	2862	3014	15868
Hamme	9	9	37	51	34	38	81	25	85	246	141	756
Kruibeke	211	207	245	366	452	518	476	826	1624	1004	766	6695
Lochristi	7	9	3	28	81	50	95	107	258	512	413	1563
Lokeren	288	313	611	712	407	434	762	403	768	1210	722	6630
Moerbeke	35	105	196	149	380	361	604	377	728	524	879	4338
Sint-Gillis-Waas	95	169	110	119	547	733	652	770	1165	701	405	5466
Sint-Niklaas	233	293	352	409	386	277	291	250	191	261	377	3320
Stekene	299	325	293	188	1024	1094	1040	1012	1080	1017	1121	8493
Temse	152	109	89	85	68	166	98	22	111	109	97	1106
Waasmunster	122	183	105	170	238	268	286	278	213	271	196	2330
Wachtebeke	33	52	141	105	341	240	459	203	494	976	860	3904
Zele	2	0	2	0	3	0	9	2	15	27	35	95
Zwijndrecht	3	5	10	43	57	62	120	164	138	223	150	975
	1754	2145	2523	3074	4948	6376	8666	6551	9353	10436	9683	65509

✿ Aantal ingebrachte waarnemingen per jaar/maand

	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
januari					1				2		9
februari					1			7		12	14
maart		2	3	1		60	2	54	3	18	49
april	18	10	145	70	21	108	313	195	657	220	430
mei	235	220	425	361	565	1418	3012	660	2762	854	3042
juni	356	461	534	932	940	1626	2016	2130	3044	3759	2574
juli	326	515	392	560	1083	1409	1927	1417	1165	2257	1565
augustus	378	587	341	835	1526	1378	858	1449	976	1865	1301
september	390	293	607	222	727	357	460	544	693	1301	513
oktober	78	81	95	105	118	73	81	114	61	210	229
november		2	17	6	6	14	18	12	51	21	50
december											
	1781	2171	2559	3092	4988	6443	8687	6582	9414	10517	9776

verschil tusen totalen pag 10-11 zijn gegevens van Dendermonde (411), Laarne (24), Wichelen (54), Gent (11) en Zelzate (1).
 totaal wakona 65609 • totaal wakona werkingsgebied 66010

✧ Voorjaarsoorten deden het goed

Azuurwaterjuffer-*Coenagrion puella*, Gaffelwaterjuffer-*Coenagrion scitulum*, Vuurjuffer-*Pyrrhosoma nymphula*
Glassnijder-*Brachytron pratense*, Viervlek-*Libellula quadrimaculata*, Vroege glazenmaker-*Aeshna isoceles*

✧ Pantserjuffers gaan enorm achteruit

	2018	2019	2020	2021	2022
Gewone pantserjuffer- <i>Lestes sponsa</i>	119	36	19	50	23
Tangpantserjuffer- <i>Lestes dryas</i>	29	49	24	56	3
Tengere pantserjuffer- <i>Lestes virens</i>	38	177	174	109	42
Zwervende pantserjuffer- <i>Lestes barbarus</i>	351	302	181	443	94

✧ heidelibellen hadden het lastig

Bloedrode heidelibel- <i>Sympetrum sanguineum</i>	helpt minder in vergelijking met vorig jaar
Bruinrode heidelibel- <i>Sympetrum striolatum</i>	één derde minder in vergelijking met vorig jaar
Steenrode heidelibel- <i>Sympetrum vulgatum</i>	niet echt een verschil in vergelijking met vorig jaar
Zuidelijke heidelibel- <i>Sympetrum meridionale</i>	lichte stijging
Zwarte heidelibel- <i>Sympetrum danae</i>	zo goed als verdwenen
Zwervende heidelibel- <i>Sympetrum fonscolombii</i>	amper gezien

✧ Indicator in de kijker: Trend Zuid-Europese libellensoorten (INBO)

[nieuwsbrief INBO november](#)

<https://www.vlaanderen.be/inbo/indicatoren/trend-zuid-europese-libellensoorten>

- ✧ Gevlekte witsnuitlibel - *Leucorrhinia pectoralis* werd einde mei waargenomen in Lochristi, Zaffelare - Bossen Provinciaal Domein Puyenbroeck

TERUGBLIKKEN - zin in natuurstudie

Een natuurpuntwerkgroep kan een financiële ondersteuning aanvragen bij het Natuurpunt secretariaat, dienst Studie. Het bedrag wordt toegekend op basis van je werking rond natuurstudie in het afgelopen jaar: de voorbije activiteiten, acties, inventarisaties, ... van je werkgroep.

Het beginsaldo op de rekening 2022 bedroeg **2075 euro**.

Voor de werking 2021 ontvingen we, als regionale werkgroep, **500 euro + 100 euro data natuurbeheerplannen**.

Enkele onkosten: vergadering (huur zaal - verbruik) - **28 euro** , geplande/afgelaste picknick - **297 euro**,

Nog in te brengen onkosten: geplande/afgelaste kayak - 80 euro, onkosten najaarsvergadering.

November 2022 staat op de projectrekening REG-2281 Libellenwerkgroep Waasland een totaal bedrag van **2350 euro**.

Voor de werking 2022 zal ik opnieuw een aanvraag 'zin in natuurstudie' indienen.

PROJECT - Stropersbos

- Einde 2021 verscheen het artikel “Libellenfauna van het Stropersbos” in Brachytron <https://www.odonata.be/nieuws/409-brachytron-nummer-2021>
- ⇒ Omdat de geplande presentatie op de libellenstudiedag LVV op 26 februari 2022 niet echt iets kon bijbrengen aan het eerder gepubliceerde artikel, hebben we die presentatie geannuleerd.
- ⇒ Het artikel was de aanleiding tot meerdere artikels in verschillende media
 - * 2022 - persbericht ANB
Het Stropersbos is uitgegroeid tot het meest libellenrijke gebied van het Waasland
 - * 2022 - artikel Gazet van Antwerpen
Stropersbos is een paradijs voor libellen
 - * 2022 - artikel Nieuwsblad
Dit bos is een paradijs voor libellen: “Maar liefst 42 verschillende soorten”
 - * 2022 - VRT Oost-Vlaanderen - radio interview

Artikels te lezen/downloaden via

<https://wakona.be/index.php/werkgroepen/libellen/libellenwerkgroep-waasland/publicaties>

PROJECT - Stropersbos

 inventarisaties verliepen iets moeilijker dan vorige jaren

- ⇒ minder deelnemers
- ⇒ weersomstandigheden; te droog, te warm

mail 5 augustus - Brigitte

“Na de mooie waarnemingen van Marian en Luc vorige week in Stropersbos West, trok ik vandaag heel enthousiast naar Stropersbos Oost. En ofwel een foute dag gekozen, ofwel was het mijn dag niet (er zijn zo van die dagen), ik heb amper libellen gezien (maar ook geen druppel water meer). Buiten max 10 gewone oeverlibellen, een handjevol bloedrode heidelibellen, een enkele paardenbijter en een grote keizerslibel, was er helemaal niets te zien. **Geen enkel juffertje** en dat baart mij toch grote zorgen. Als de droogte zo blijft aanhouden moeten we ons misschien de vraag stellen of het een meerwaarde is om de volgende perioden nog in Oost te inventariseren. Dat laat ik aan jullie over.”

mail 6 augustus - Etienne

“Troost je Brigitte, als ik op 14/07 ging was er al geen druppel water meer en was er op 1 Blauwe breedscheenjuffer na geen juffer meer te zien. Op 18/07 ging ik dus terug, om die foute dag te vergeten, maar nog slechter en **zonder juffers**. Wishful thinking en hopen dat ze zich tegen volgend jaar hebben kunnen aanpassen of dat er zuidelijke soorten ze komen vervangen.”

- ⇒ Stropersbos Oost als hotspot van pantserjuffers wat brengt de toekomst???
- ⇒ toch nog 30 soorten in Stropersbos West en 23 soorten in Stropersbos Oost

<https://wakona.be/index.php/projecten-libellen/projecten/projecten-stropersbos-stekene-sint-gillis-waas>

✧ PROJECT - Hof ter Saksen - *presentatie Hugo De Beuckeleer*

- ✧ Christa Maes (Beveren) vroeg ons om libellen te inventariseren in Hof Ter Saksen. Hugo kent het gebied goed en wilt dit project dragen.

opvolging als project ook op de website:

<https://wakona.be/index.php/projecten-libellen/projecten/hof-ter-saksen-beveren>

paardenbijter © Hugo De Beuckeleer

AGENDA 2023

- voorstellen gezamenlijke activiteiten:
 - ⇒ ± tweede week juni kayak op de Durme/Moervaart
 - ⇒ ± tweede week juni gezellig samenzijn/picknick na kayak

- in samenwerking met vzw Durme
 - ⇒ organiseren libellencursus in 2023
 - ⇒ vlinderstichting organiseert online lessen

vraag van Willem Bockx, verenigingsmederwerker vzw Durme

- [Libellen kijken - oefening baart kunst](#)
- ⇒ Vlinderstichting herkenningsskaarten
 - * [Blauwe juffers herkennen \(pdf\)](#)
 - * [Glazenmakers herkennen \(pdf\)](#)
 - * [Heidelibellen herkennen \(pdf\)](#) **Nieuw**
 - * [Pantserjuffers herkennen \(pdf\)](#)

- vlinder- en libellenmonitoring in Polders van Kruibeke (*locatie kan wijzigen*)
elke 3° zaterdag van de maand / april - september
(Koen Van der Aa : 0473/73.04.03)

- LVV
 - ⇒ 18 februari libellenstudiedag

 VARIA

- volgende vergadering - datum - invulling (wie wilt er iets presenteren?)

EINDE

